EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 4.11.2010
KOM(2010) 622 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE

VÝROČNÁ SPRÁVA O NÁSTROJI ŠTRUKTURÁLNYCH POLITÍK PRE PREDVSTUPOVÉ OBDOBIE (ISPA) ZA ROK 2009

SEC(2010 1304 final

OBSAH

1. Úvod ... 4
2. Projekt ISPA 2005HR16PPE001 – Program úpravy vody a čistenia odpadových vôd v Karlovaci ... 5
3. Projekt ISPA 2005HR16PPT001 – Obnova železničnej trate Vinkovci – Tovarnik – štátna hranica ... 6
4. Rozpočet ISPA ... 7
5. Nové projekty ISPA ... 8
6. Nové záväzky ... 8
7. Projekty financované v rokoch 2005 – 2009 ... 8
8. Platby ... 9
9. Súhrnné tabuľky ... 10
10. Formy a spôsoby poskytovania technickej pomoci ... 11
11. Technická pomoc z iniciatívy krajiny prijímajúcej pomoc ... 11
12. Technická pomoc z iniciatívy Komisie ... 12
13. Realizácia ... 13
14. Monitorovanie projektov ... 14
15. Finančné hospodárenie a kontrola, vrátane *EDIS* ... 15
16. Hodnotenie rizík ... 16
17. Zistenia Európskeho dvora audítorov ... 16
18. Spolufinancujúci partneri – EIB a EBRD ... 16
19. Verejné obstarávanie ... 18
20. Politika hospodárskej súťaže ... 18
21. Politika v oblasti životného prostredia ... 18
22. Dopravná politika ... 19
23. Propagačné aktivity ... 20

1. ÚVOD

Po zasadaní Európskej rady v Bruseli v júni 2004, na ktorom bol Chorvátsku udelený status *kandidátskej krajiny*, táto krajina od 1. januára 2005 využívala prostriedky z nástroja ISPA. Chorvátsko teda nasledovalo predchádzajúce krajiny prijímajúce pomoc z ISPA, ktoré dostávali pomoc z tohto nástroja od jeho zavedenia v roku 2000. Bulharsko a Rumunsko sa 1. januára 2007 stali členmi Európskej únie a prestali byť príjemcami predvstupovej pomoci vrátane pomoci z ISPA. Pristúpenie týchto dvoch krajín spôsobilo, že Chorvátsko zostalo jediným príjemcom pomoci z ISPA. Táto správa sa preto týka iba činností v rámci ISPA, ktoré uskutočnilo Chorvátsko.

V roku 2009 sa značne zrýchlilo tempo realizácie projektov v Chorvátsku, hoci nárast platieb z nástroja ISPA tomu, nanešťastie, nezodpovedal. Hlavným dôvodom bolo, že viacero dôležitých verejných súťaží vyhlásených v priebehu roka nebolo do konca roka dokončených pre komplikácie v procese verejnej súťaže. Napriek tomu je potrebné spomenúť, že v priebehu roka neustále prichádzali mnohé žiadosti o priebežnú platbu, čo je dôkazom pokračujúcej fyzickej realizácie.

Napriek tomu, že pokrok pri fyzickej realizácii projektov sa nedostatočne odrazil v platbách a podpisovaní zmlúv, nebol rok 2009 pre ISPA v Chorvátsku neúspešný. Po vyriešení radu závažných a zložitých technických a právnych otázok boli napokon vyhlásené viaceré rozhodujúce verejné súťaže. Okrem toho, implementačná agentúra aj koneční príjemcovia vyvíjali vytrvalé úsilie, aby boli dodržané termíny a aby mala technická dokumentácia požadovanú úroveň. Vďaka týmto snahám bude na začiatku roka 2010 prebiehať fyzická realizácia všetkých šiestich projektov uskutočňovaných v Chorvátsku v rámci nástroja ISPA.

V roku 2009 bola úspešne dokončená fyzická realizácia prvého zo šiestich projektov ISPA. Navyše, keďže zmluvné ceny boli nižšie, než sa očakávalo, bolo možné v prípade dvoch projektov zmeniť memorandá o financovaní, a tým zväčšiť rozsah prác financovaných z finančných prostriedkov ISPA a zvýšiť mieru spolufinancovania. V roku 2010 by sa mali s rovnakým cieľom vykonať ďalšie úpravy zostávajúcich štyroch memoránd o financovaní.

V dôsledku usilovnej práce a odhodlania všetkých strán, ktoré sa v roku 2009 podieľali na realizácii projektov ISPA, budú na začiatku roka 2010 podpísané všetky dôležité zmluvy na šesť projektov ISPA. To na druhej strane znamená, že činnosť, ktorá sa bude vykonávať v roku 2010, sa bude zameriavať skôr na skutočnú fyzickú realizáciu, projektové riadenie, monitorovanie a platby, než na vyhlasovanie verejných súťaží.

Vďaka postupnému získavaniu skúseností a zvyšovaniu počtu zamestnancov pracovala chorvátska implementačná agentúra pre ISPA – Centrálna finančná a kontraktačná agentúra (CFCA) – v roku 2009 oveľa lepšie. Udržanie zamestnancov, rovnako ako aj pritiahnutie inžinierov so zodpovedajúcimi skúsenosťami zostáva naďalej problémom. Počas roka pokračovala rozsiahla odborná príprava zamestnancov, pričom je zrejmé, že došlo k zlepšeniu fungovania agentúry.

V súvislosti s problémami, ktoré sa vyskytli pri realizácii projektov ISPA, nesmieme zabudnúť na jeden rozhodujúci faktor, a to na skutočnosť, že v roku 2009 sa dosiahol skutočný pokrok napriek tomu, že paralelne začala realizácia projektov financovaných v rámci nástroja predvstupovej pomoci (IPA). Začiatok týchto operácií v rámci IPA si vyžiadal značné nasadenie zo strany jednotlivých orgánov, ktoré sa zaoberajú nástrojom ISPA, konkrétne dvoch ministerstiev zodpovedných za túto oblasť, ministerstva financií a Centrálnej finančnej a kontraktačnej agentúry (CFCA).

2. PROJEKT ISPA 2005HR16PPE001 – PROGRAM ÚPRAVY VODY A ČISTENIA ODPADOVÝCH VÔD V KARLOVACI

Stav realizácie v zime 2009

Výstavba základov
foundations

Vylievanie základov betónom

Výkopové a pilotážne práce

Vstup na stavenisko

3. PROJEKT ISPA 2005HR16PPT001 – OBNOVA ŽELEZNIČNEJ TRATE VINKOVCI – TOVARNIK – ŠTÁTNA HRANICA

Stav realizácie v zime 2009

Stanica Đeletovci – pohľad na západ

Stanica Đeletovci – pohľad na východ

Časť zrekonštruovanej trate

Informačná tabuľa o projekte

4. ROZPOČET ISPA

V súlade s účtovným systémom Komisie založeným na činnostiach bol rozpočet pre nástroj ISPA zabezpečený z dvoch rozpočtových položiek: administratívnej rozpočtovej položky B13.01.04.02 a prevádzkovej rozpočtovej položky B13.05.01.01. Prvá položka zahŕňa prostriedky na pokrytie administratívnych výdavkov na technickú pomoc (TP), najmä na posilnenie Delegácie Európskej únie v Chorvátskej republike. Tá sa skončila v roku 2006. Druhá rozpočtová položka zahŕňa platobné rozpočtové prostriedky sprístupnené na účinné vykonávanie a fungovanie nástroja ISPA pre Chorvátsko.

Rozpočtová položka B13.05.01.01 pokrýva všetky výdavky na spolufinancovanie projektov (opatrení) v oblasti infraštruktúry. V roku 2009 bolo v rámci tejto položky celkovo vyplatených 6 762 276,41 EUR.

***Tabuľka 1*: Rozpočet ISPA v roku 2009 – v EUR**

Rozpočtová položka	Uskutočnené platby
Administratívna rozpočtová položka B13.01.04.02 (uzatvorená v roku 2006)	0
Prevádzková rozpočtová položka B13.05.01.01	**6 762 276,41**
Spolu	**6 762 276,41**

Financovanie projektov

5. NOVÉ PROJEKTY ISPA

V roku 2009 neboli schválené žiadne nové projekty ISPA.

6. NOVÉ ZÁVÄZKY

V roku 2009 neboli prijaté žiadne nové záväzky týkajúce sa projektov v odvetviach životného prostredia a dopravy, pretože nástroj ISPA sa skončil v roku 2006.

7. PROJEKTY FINANCOVANÉ V ROKOCH 2005 – 2009

V rokoch 2005 a 2006 Komisia schválila spolu šesť projektov na základe návrhov predložených Chorvátskom. Tri z týchto projektov sa týkajú odvetvia životného prostredia, dva projekty odvetvia dopravy a jeden projekt horizontálneho opatrenia technickej pomoci (na organizáciu povinných monitorovacích výborov a na podporu implementačných agentúr ISPA). Celkové oprávnené investičné náklady na tieto projekty predstavujú 107 474 736 EUR, pričom celkove 59 miliónov EUR alebo 54,8 % sa poskytlo vo forme grantov z ISPA. Do konca roka 2006 Komisia pridelila 100 % finančných prostriedkov z ISPA vyčlenených pre Chorvátsko na obdobie rokov 2005 až 2006, pričom záväzky sa rovnomerne rozdelili medzi odvetvie životného prostredia a odvetvie dopravy.

***Tabuľka 2*: Projekty schválené v Chorvátsku v rokoch 2005 – 2006[1] – v EUR**

Odvetvie	Počet rozhodnutí o projektoch	Oprávnené náklady	Príspevok z ISPA	Priemerný podiel grantu %	Záväzky
Životné prostredie	3	46 287 701	29 466 355	63,65	29 466 355
Doprava	2	60 924 700	29 271 310	56,5	29 271 310
Horizontálna TP	1	262 335	262 335	100	262 335
Spolu	**6**	**107 474 736**	**59 000 000**	**73**	**59 000 000**

[1] Vzhľadom na to, že program ISPA skončil v roku 2006, od tohto roku sa neschválili žiadne projekty.

8. PLATBY

Platby pre každý investičný projekt obvykle pozostávajú z dvoch zálohových platieb v celkovej výške 20 % príspevku z ISPA, ako aj z priebežných platieb (t. j. náhrad výdavkov) do výšky 80 % (a vo výnimočných prípadoch až do výšky 90 %) príspevku, ako aj z platby konečného zostatku po ukončení projektu. V roku 2009 sa v súvislosti s projektmi ISPA schválenými v Chorvátsku vyplatilo spolu 6,76 milióna EUR, čo predstavuje 11,4 % príslušných grantov z ISPA.

V roku 2009 išiel pokrok súbežne s vykonávaním opatrení ISPA. Väčšina žiadostí o platbu v tomto roku sa týkala priebežných platieb. Ide o priaznivý vývoj, pretože priebežné platby sa vyplácajú na základe skutočne vzniknutých výdavkov, a preto odrážajú skutočnú fyzickú realizáciu. V roku 2009 boli uskutočnené platby v celkovej výške 6 762 276,41 EUR. Táto suma je o niečo nižšia ako suma vyplatená za rok 2008 (7 888 041,30 EUR) . Dôvodom zníženia platieb boli komplikácie a omeškania v súvislosti s dvoma veľkými verejnými súťažami na práce, ktoré neboli dokončené do konca roka aj napriek tomu, že boli vyhlásené na začiatku roka 2009.

Do konca obdobia rokov 2005 – 2009 sa Chorvátsku vyplatilo celkom 20 846 023,71 EUR, čo predstavuje 35,33 % rozpočtových záväzkov uskutočnených v tomto období (59 miliónov EUR).

***Tabuľka 3*: Platby – v EUR**

Odvetvie	2005 – 2008	2009	Spolu 2005 – 2009
Životné prostredie	5 486 527,00	2 390 822,62	7 877 349,62
Doprava	8 387 352,30	4 371 453,79	12 758 806,09
TP	209 868,00	0	209 868,00
Spolu	**14 083 747,30**	**6 762 276,41**	**20 846 023,71**

9. SÚHRNNÉ TABUĽKY

Tabuľka 4 poskytuje prehľad zásahov z ISPA za rok 2009 aj za obdobie rokov 2005 – 2009.

***Tabuľka 4*: Projekty, o ktorých sa rozhodlo v Chorvátsku v rokoch 2005 – 2009 – v EUR**

Pododvetvie	Počet projektov	Oprávnené náklady	Príspevok z ISPA	2009		2005 – 2009	
				Záväzky	Platby	Záväzky	Platby
Životné prostredie							
Vodárenstvo	0	0	0	0	0	0	0
Voda a odpadová	1	36 000 000	22 500 000	0	2 217 698,68	22 500 000	6 717 698,68
Čistiareň odpadovej	0	0	0	0	0	0	
Tuhý odpad	1	8 823 601	6 000 049	0	0	6 000 049	600 005,00
Kvalita ovzdušia	0	0	0	0	0	0	
Horizontálna	1	1 464 100	966 306	0	173 123,94	966 306	559 645,94
Odvetvie spolu	**3**	**46 287 701**	**29 466 355**	**0**	**2 390 822,62**	**29 466 355**	**7 877 349,62**
Doprava							
Cesty	0	0	0	0	0	0	
Železnice	1	60 182 962	28 789 180	0	4 275 027,79	28 789 180	12 565 954,09
Cesty a železnice	0	0	0	0	0	0	
Vnútrozemská	0	0	0	0	0	0	
Letiská	0	0	0	0	0	0	
Horizontálna	**1**	741 738	482 130	0	96 426	482 130	192 852,00
Odvetvie spolu	**2**	**60 924 700**	**29 271 310**	**0**	**4 371 453,79**	**29 271 310**	**12 758 806,09**
Horizontálna TP							
TP	**1**	262 335	262 335	0	0	262 335	209 868
SPOLU	**6**	**107 474 736**	**59 000 000**	**0**	**6 762 276,41**	**59 000 000**	**20 846 023,71**

Technická pomoc

10. FORMY A SPÔSOBY POSKYTOVANIA TECHNICKEJ POMOCI

Možnosť využiť opatrenia technickej pomoci je základným prvkom pri zabezpečovaní úspešného plánovania a realizácie projektov ISPA. Tieto opatrenia sa zameriavajú na prípravu a realizáciu projektov pri úzkom zapojení príjemcu, čím sa uplatňuje zásada „učenie sa v praxi". Okrem toho, posilňovaním inštitucionálnej kapacity a zvyšovaním administratívnej kapacity ISPA prispieva k príprave krajín prijímajúcich pomoc na implementáciu nástrojov politiky súdržnosti.

Využívajú sa dva druhy opatrení technickej pomoci:

- technická pomoc, ktorá sa uskutočňuje z iniciatívy krajiny prijímajúcej pomoc a ktorá priamo súvisí s financovaním projektu, napríklad, príprava/vypracovanie projektu, technická pomoc pri realizácii a technická pomoc pri posilňovaní administratívnej kapacity,

- technická pomoc, ktorá sa uskutočňuje z iniciatívy Komisie a ktorá väčšinou súvisí s činnosťami vykonávanými delegáciou EÚ, vrátane hodnotenia projektov.

11. TECHNICKÁ POMOC Z INICIATÍVY KRAJINY PRIJÍMAJÚCEJ POMOC

Príprava projektov a posilňovanie inštitúcionálnej kapacity

Opatreniami technickej pomoci týkajúcimi sa prípravy projektov sa musí zabezpečiť, aby krajiny prijímajúce pomoc predkladali Komisii na financovanie z EÚ projekty, ktoré sú z hľadiska koncepcie, riadenia a prevádzky technicky a finančne primerané. Tieto opatrenia môžu podľa potreby zahŕňať vypracovanie strategických štúdií týkajúcich sa (pod)odvetví oprávnených na predvstupovú pomoc. Okrem toho sú obvykle zamerané na vypracovanie súboru kvalitných projektov, ktorý umožňuje včas poskytnúť dostatočný počet vhodných projektov, aby krajina prijímajúca pomoc mohla úplne vyčleniť a vyčerpať dostupné finančné prostriedky. Aj pre úspešné vykonávanie IPA je nevyhnutné vypracovanie súboru vhodných projektov. V tejto súvislosti sú dve z troch opatrení technickej pomoci, ktoré sa v súčasnosti uskutočňujú, zamerané na prípravu súborov projektov IPA v odvetví životného prostredia a odvetví dopravy. Tretie opatrenie je zamerané na rozvoj inštitucionálnej kapacity CFCA, pokiaľ ide o riadenie a realizáciu projektov ISPA.

V období rokov 2005 a 2006 boli spolu schválené dve opatrenia technickej pomoci pre prípravu projektov, čo predstavuje celkové oprávnené náklady vo výške 2 205 838 EUR, pričom 1 448 436 EUR (65,6 %) z tejto sumy sa financovalo z ISPA. V roku 2006 sa schválilo jedno opatrenie technickej pomoci pre budovanie inštitucionálnej kapacity, ktoré predstavuje celkové oprávnené náklady vo výške 262 335 EUR financované z ISPA na 100 %.

Tabuľka 5: **Opatrenia technickej pomoci z iniciatívy Chorvátska v rokoch 2005 – 2009 – v EUR**

Pododvetvie	Počet projektov	Oprávnené náklady	Príspevok z ISPA	Záväzky 2009	Platby 2009	Záväzky 2005 – 2009	Platby 2005 – 2009
Životné prostredie							
Odvetvie spolu	**1**	**1 464 100**	**966 306**	**0**	**173 123,94**	**966 306**	**559 654,94**
Doprava							
Odvetvie spolu	**1**	**741 738**	**482 130**	**0**	**96 426,00**	**482 130**	**192 852,00**
Horizontálna TP							
Odvetvie spolu	**1**	**262 335**	**262 335**	**0**	**0**	**262 335**	**209 868,00**
SPOLU	**3**	**2 468 173**	**1 710 771**	**0**	**269 549,94**	**1 710 771**	**962 374,94**

12. TECHNICKÁ POMOC Z INICIATÍVY KOMISIE

Od začiatku ISPA sa činnosti technickej pomoci vykonávané z iniciatívy alebo v mene Komisie sústredili na to, aby delegácia EÚ mohla vykonávať svoje postupy kontroly *ex-ante* (vrátane hodnotenia projektov) v súlade so štandardmi, ktoré sa vyžadujú pri správe finančných prostriedkov EÚ. Od roku 2006 sa z ISPA nefinancovali žiadne takéto opatrenia technickej pomoci. Všetky takéto opatrenia sa odvtedy financujú z IPA.

Riadenie a realizácia

13. REALIZÁCIA

Prvé dva projekty v Chorvátsku boli schválené v decembri 2005, pričom ďalšie štyri projekty sa schválili v júli a septembri 2006. Do konca roka 2009 sa začala fyzická realizácia piatich zo šiestich projektov ISPA, vrátane dvoch z troch projektov v oblasti infraštruktúry. Posledný projekt v oblasti infraštruktúry bol tiež v etape verejného obstarávania, pričom sa očakávalo, že zmluvy budú podpísané na začiatku roka 2010. Tri zmluvy na projekty ISPA sú v súčasnosti úplne dokončené a niekoľko ďalších je vo veľmi pokročilom štádiu. Okrem toho, v súvislosti s jedným z troch projektov v oblasti infraštruktúry boli už podpísané všetky zmluvy a projekt sa nachádza v pokročilej etape realizácie, pričom je hotových približne 65 % prác (pozri fotografie z projektu na strane 6).

Na konci roku 2009 nebolo ešte zadaných šesť zmlúv, z ktorých štyri boli zmluvy na dodávky. Ďalšie dve verejné súťaže boli v procese hodnotenia a na jednu ďalšiu zmluvu mala byť z dôvodu vypovedania zmluvy opätovne vypísaná verejná súťaž.

V roku 2009 naďalej vznikali závažné problémy pri verejných súťažiach a uzatváraní zmlúv v súvislosti s troma rozhodujúcimi verejnými súťažami (dvoma na vykonanie prác a jednou na poskytovanie služieb), ktoré sa museli opakovať, čím sa oneskorila a skomplikovala realizácia príslušných projektov. Jeden úspešný dodávateľ navyše vypovedal zmluvu po niekoľkých mesiacoch plnenia, v dôsledku čoho je potrebné opakovať verejnú súťaž.

Väčšina projektov ISPA sa v súčasnosti dostáva do záverečnej etapy uzatvárania zmlúv. Preto sa čoraz viac pozornosti venuje tomu, aby suma z ISPA pridelená na každý projekt bola v plnej miere vyplatená. V dôsledku toho sa v priebehu roku 2010 môžu vykonať úpravy projektov prostredníctvom zmeny príslušného memoranda o financovaní.

Po zmene Usmernení týkajúcich sa ukončenia projektov financovaných z Kohézneho fondu a bývalých projektov ISPA 2002 – 2006[2], ktoré boli prijaté s cieľom predĺžiť konečný termín oprávnenosti výdavkov do 31. decembra 2011 pre bývalé projekty ISPA (teraz projekty v rámci Kohézneho fondu), ktoré boli po prvý raz schvaľované od 1. januára 2004, a do 31. decembra 2012 pre projekty po prvý raz schvaľované od 1. januára 2004 a predstavujúce pomoc vo výške 100 miliónov EUR a viac, sa podobné návrhy pripravia aj pre projekty v oblasti infraštruktúry, ktoré sa v súčasnosti realizujú v Chorvátsku. Predĺženie konečného termínu oprávnenosti bolo iniciatívou, ktorou chcela Komisia pomôcť krajinám predtým prijímajúcim pomoc z nástroja ISPA (teraz z Kohézneho fondu) počas hospodárskej krízy. Chorvátsku by toto predĺženie o jeden rok umožnilo úspešne vyčerpať všetky finančné prostriedky z ISPA pridelené tejto prijímajúcej krajine.

V priebehu roka 2009 odvádzala chorvátska implementačná agentúra pre projekty ISPA naďalej nevyrovnanú prácu, aj keď bolo zaznamenané celkové zlepšenie.

---

[2] SEK(2008) 415 z 28.3.2008.

Jedným z dôvodov, pre ktoré bola jej práca naďalej neuspokojivá, sú rastúce požiadavky na zamestnancov, ktorí sa v súčasnosti zaoberajú aj realizáciou projektov IPA. Navyše, zdĺhavé a niekedy veľmi byrokratické interné postupy chorvátskej štátnej správy prispeli k tomu, že tempo realizácie je neuspokojivé.

Aby sme na záver uviedli niečo pozitívne, je potrebné poznamenať, že do konca roku 2009 boli takmer všetky zo šiestich projektov ISPA v štádiu realizácie. Všetky rozhodujúce zmluvy sa buď vykonávajú alebo by sa mali v krátkom čase podpísať. Okrem toho, tých pár zmlúv, ktoré ešte treba uzatvoriť, je už v štádiu verejnej súťaže alebo tesne pred jej vyhlásením. Žiadna z nich však nie je rozhodujúca z hľadiska časového harmonogramu. Môžeme preto konštatovať, že rok 2009 bol pre Chorvátsko kľúčový, pokiaľ ide o úspech ISPA. Napriek závažným problémom boli príslušné orgány napokon schopné dosiahnuť skutočný pokrok vďaka obrovskej snahe všetkých zúčastnených.

14. MONITOROVANIE PROJEKTOV

Celkové monitorovanie a hodnotenie pokroku a účinnosti vykonávania ISPA sa zabezpečuje prostredníctvom pravidelných stretnutí v kanceláriách delegácie EÚ, monitorovacích správ predkladaných implementačnými orgánmi, návštev pracovníkov Komisie na mieste a formálneho monitorovania prostredníctvom zasadnutí monitorovacieho výboru ISPA, ktoré sa konajú dvakrát ročne v Chorvátsku, ako aj prostredníctvom predkladania výročných správ za každý projekt ISPA zo strany implementačného orgánu.

V Chorvátsku sa v roku 2009 konali dve zasadnutia monitorovacieho výboru ISPA, v júni a novembri. Počas oboch stretnutí sa značná pozornosť venovala riešeniu problémov spojených s dvoma dôležitými verejnými súťažami na vykonanie prác, ktoré sa museli po neúspešných pokusoch o uzatvorenie zmlúv na vykonanie prác opakovať. Napriek neúspechu boli obe verejné súťaže po náležitých úpravách v súťažných podkladoch opätovne vyhlásené a do konca roka sa blížili k záveru.

Počas zasadnutí monitorovacieho výboru sa okrem toho preberali aj tieto otázky: rastúce komplikácie pri realizácii projektov v dôsledku približujúceho sa konečného termínu oprávnenosti výdavkov, ktorým je december 2010; potreba skrátiť čas, ktorý chorvátska štátna správa potrebuje na schválenie dokumentov; potreba prísnejšieho dodržiavania postupov verejnej súťaže (čo bolo dôvodom problémov s jednou z hlavných zmlúv na vykonanie prác uvedených vyššie); potreba upraviť dve memorandá o financovaní s cieľom čo najviac predĺžiť konečný termín oprávnenosti výdavkov, upraviť mieru spolufinancovania a požadovaný rozsah prác po ukončení všetkých verejných súťaží; požiadavky na prípravu záverečných správ; diskusie o neuspokojivom plnení dodávateľov a dôsledkoch vypovedania jednej konkrétnej zmluvy; rozdelenie a využitie úrokov, ktoré vyniesli jednotlivé účty ISPA; použitie „prebytočných“ finančných prostriedkov z ISPA po dokončení procesu uzatvárania zmlúv na každý jeden projekt ISPA; potreba zvýšiť počet zamestnancov v príslušných chorvátskych orgánoch zapojených do realizácie projektov; zmeny, ktoré je potrebné vykonať v ostatných memorandách o financovaní, ako aj potreba požiadať o osobitné povolenie na predĺženie konečného termínu oprávnenosti pre všetky tri projekty v oblasti infraštruktúry do decembra 2011 (takéto predĺženie už bolo povolené v prípade niektorých projektov financovaných v rámci Kohézneho

fondu, ktoré boli predtým financované z ISPA, schválených v rokoch 2005 a 2006), aby bolo možné v plnej miere vyčerpať finančné prostriedky z ISPA.

15. FINANČNÉ HOSPODÁRENIE A KONTROLA, VRÁTANE *EDIS*

Základné požiadavky na finančné hospodárenie a kontrolu a riešenie nezrovnalostí sa riadia ustanoveniami nariadenia o ISPA[3] a prílohy III k memorandu o financovaní, ktoré sa uplatňujú v rámci režimu kontroly *ex-ante* vykonávanej Komisiou. Tieto požiadavky sú podobné požiadavkám vzťahujúcim sa na Kohézny fond a štrukturálne fondy. Kľúčové prvky sa týkajú zavedenia systémov a postupov vnútornej finančnej kontroly, ktoré môžu zabezpečiť transparentné a nediskriminačné postupy obstarávania, presnosť vykázaných výdavkov, primeranú schopnosť vnútorného auditu, dostatočný audit trail a primerané riešenie nezrovnalostí.

Útvar pre audit GR REGIO pôvodne plánoval uskutočniť v priebehu roka 2009 audit projektov ISPA v Chorvátsku. Jeho zámerom bolo zabezpečiť, aby informácie o realizácii a finančných tokoch týkajúcich sa projektov ISPA poskytovali uistenie, pokiaľ ide o: 1) prípustnosť a správnosť výkazov výdavkov predkladaných Komisii; 2) súlad s politikami EÚ, najmä pokiaľ ide o požiadavky na zverejňovanie; 3) dodržiavanie zásad správneho finančného hospodárenia. Z viacerých dôvodov sa však tento audit musel posunúť na začiatok roka 2010.

Útvar pre audit sa v roku 2009 zameriaval hlavne na činnosti spojené so zavedením IPA[4]. Napriek tomu, že útvar pre audit (ani delegácia EÚ) nevykonal v roku 2009 žiadne misie v Chorvátsku, naďalej vyvíjal tlak na chorvátske orgány, aby zlepšili svoju inštitucionálnu kapacitu tým, že budú prijímať nových zamestnancov a odborne ich pripravovať.

Hlavným mechanizmom na zabezpečenie riadneho finančného hospodárenia a kontroly tak naďalej bola delegácia EÚ v Záhrebe. Miera odmietania dokumentov ISPA je stále vysoká, čo jasne ukazuje, že chorvátske orgány musia vyvinúť ešte väčšie úsilie, aby existovala dôvera v ich schopnosť samostatne, a pritom správne hospodáriť s finančnými prostriedkami ISPA. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že po neúspešných pokusoch o prijatie nových zamestnancov má delegácia EÚ naďalej málo pracovníkov a táto skutočnosť, spolu so značným nárastom pracovného zaťaženia spojeného s aktivitami IPA, spôsobuje veľké vypätie a pracovné zaťaženie pracovníkov delegácie.

---

[3] Nariadenie Rady (ES) č. 1267/1999 z 21 júna 1999 o vytvorení nástroja štrukturálnych politík pre predvstupové obdobie (Ú. v. ES L 161, 26.6.1999, s. 73).

[4] Hlavným cieľom útvaru pre audit v roku 2009 bolo získať primerané uistenie, že systémy riadenia a kontroly projektov IPA sú naďalej v súlade s požiadavkami príslušných nariadení a efektívne fungujú.

DIS

Požiadavka na akreditáciu decentralizovaného implementačného systému (DIS) implementačnej agentúry v Chorvátsku, CFCA, sa riadi ustanoveniami článku 164 nariadenia o rozpočtových pravidlách[5]. Komisia udelila akreditáciu DIS 13. februára 2006.

EDIS

Keďže nástroj ISPA skončil v roku 2006 so zavedením nástroja predvstupovej pomoci (IPA), prechod ISPA na EDIS (rozšírený decentralizovaný systém riadenia realizácie iba s kontrolou *ex-post* vykonávanou Komisiou) je zbytočný. Chorvátske orgány sa preto v poslednom čase zameriavali na prípravu štruktúr IPA na prechod na EDIS, pretože tieto štruktúry budú fungovať v blízkej budúcnosti až do pristúpenia. Delegácia EÚ v Chorvátsku medzičasom pokračuje vo vykonávaní svojej dôležitej úlohy – dohliadať nad každodenným riadením, vykonávaním a monitorovaním opatrení ISPA.

16. HODNOTENIE RIZÍK

Stratégia auditu plánovaná na rok 2009 bola založená na výsledkoch analýzy stavu vykonávania ISPA a súvisiacich cieľoch riaditeľstva pre audit GR pre regionálnu politiku. V stratégii auditu sú stanovené ciele, ktoré vymedzuje vedenie GR pre regionálnu politiku. Tieto ciele sú vymedzené na základe podrobných diskusií so zodpovednými riaditeľstvami, počas ktorých sa vymieňajú informácie o potenciálnych rizikách. V stratégii auditu sú potom stanovené opatrenia na dosiahnutie cieľov, pričom sa zohľadňujú zistené riziká. Riziko sa vo všeobecnosti minimalizuje uskutočňovaním tejto stratégie. Napriek tomu, že podľa pôvodného plánu sa mal audit ISPA v Chorvátsku uskutočniť v roku 2009, žiadny audit sa neuskutočnil. Bol presunutý na začiatok roka 2010.

V rámci systému schvaľovania *ex-ante* je prioritou zabezpečiť, aby sa zaviedli dostatočné postupy kontroly realizácie projektov a platieb. Hospodárenie s predvstupovými finančnými prostriedkami však so sebou prináša riziko, keďže finančné prostriedky sa poskytujú prostredníctvom rôznych organizácií a systémov. Oprávnenosť výdavkov závisí od súladu s pravidlami a podmienkami stanovenými na úrovni EÚ a vnútroštátnej úrovni, čo môže viesť k zložitosti a riziku nesprávneho výkladu.

17. ZISTENIA EURÓPSKEHO DVORA AUDÍTOROV

Počas roka 2009 sa v Chorvátsku neuskutočnili žiadne misie ani audity.

18. SPOLUFINANCUJÚCI PARTNERI – EIB A EBRD

Vzhľadom na odborné skúsenosti týchto úverových inštitúcií s prípravou a realizáciou projektov Komisia s nimi udržiava pravidelné kontakty, a to na

[5] Ustanovenie však bolo od 1. mája 2007 vypustené na základe nariadenia (ES, Euratom) č. 1995/2006 (Ú. v. EÚ L 390, 30.12.2006, s. 1)

horizontálnej úrovni v záujme koordinácie politických a metodických otázok súvisiacich s plánovaním projektov a ich realizáciou, ako aj na úrovni krajín. Odborné skúsenosti týchto bánk pri zostavovaní kombinácií grantov/pôžičiek pri financovaní, vrátane dohôd o partnerstve verejného a súkromného sektora, sú veľmi užitočné pre zlepšenie kvality projektov financovaných z ISPA. Európska investičná banka však nie je zapojená do žiadneho projektu ISPA v Chorvátsku.

Európska banka pre obnovu a rozvoj je jedinou medzinárodnou finančnou inštitúciou, ktorá je aktívne zapojená do projektu ISPA v Chorvátsku a poskytla pôžičku vo výške 10 miliónov EUR na projekt v oblasti životného prostredia schválený v roku 2005 – program úpravy vody a čistenia odpadových vôd v Karlovaci. Zástupcovia EBRD sa preto zúčastnili oboch zasadnutí monitorovacieho výboru ISPA, ktoré sa v roku 2009 v Chorvátsku konali.

Prínos pre politiky Európskej únie

19. VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

Veľkú výzvu pri realizácii projektov ISPA predstavuje splnenie právnych požiadaviek správneho, spravodlivého a transparentného verejného obstarávania, ktoré sú zakotvené v Praktickej príručke o postupoch výberu dodávateľov pre Phare, Ispa a Sapard (PRAG). Problémy so zabezpečením súladu so zásadami EÚ v oblasti obstarávania viedli k oneskoreniam pri realizácii projektov ISPA a v niektorých prípadoch k opakovaniu verejných súťaží. Útvary Komisie, a najmä delegácia EÚ v Záhrebe preto museli naďalej zasahovať, aby zabezpečili správne uplatňovanie postupov a nápravu chýb. Okrem toho musela delegácia EÚ príležitostne pomáhať implementačnej agentúre pri kontaktoch s nespokojnými uchádzačmi. Celkovo možno povedať, že kvalita súťažných podkladov sa zlepšila, toto zlepšenie však nie je stále.

Ex-ante schvaľovanie Komisiou, ktorým sa riadi verejné obstarávanie a uzatváranie zmlúv na projekty ISPA, je preto naďalej úplne odôvodnené, keďže od plánov na prechod na EDIS sa upustilo (pozri predchádzajúci text). V rámci súčasného systému schvaľovania *ex-ante* a v súlade s rozhodnutím DIS o odovzdaní zodpovednosti za riadenie zohráva úlohu verejného obstarávateľa, ktorý je zodpovedný za realizáciu projektov, iba CFCA, zatiaľ čo Komisia schvaľuje každý krok procesu obstarávania. Z toho vyplýva, že hoci Komisia nie je zmluvným partnerom, je spoluzodpovedná za procedurálnu správnosť procesu obstarávania (bez schválenia Komisie nie sú zmluvy uzatvorené medzi príjemcami a dodávateľmi platné).

20. POLITIKA HOSPODÁRSKEJ SÚŤAŽE

Keďže pomoc z ISPA je určená najmä na pokrytie verejných výdavkov alebo podobných výdavkov týkajúcich sa projektov verejných služieb, vo všeobecnosti nevznikajú problémy z dôvodu nezlučiteľnosti s pravidlami EÚ v oblasti hospodárskej súťaže. Pokiaľ sa neporušia pravidlá verejného obstarávania a za predpokladu, že je pre všetky hospodárske subjekty, ktoré spĺňajú nevyhnutné technické a právne podmienky, zaručený voľný prístup k takejto infraštruktúre, takáto pomoc nepredstavuje žiadnu osobitnú výhodu pre určité podniky.

21. POLITIKA V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Poskytovaním priamej pomoci prioritným projektom v oblasti životného prostredia ISPA prispieva aj k vykonávaniu politiky v oblasti životného prostredia a k splneniu noriem EÚ v Chorvátsku. Skúsenosti získané pri príprave a uskutočňovaní projektov prispievajú k rozvoju administratívnej kapacity a urýchľujú odvetvové reformy v oblasti životného prostredia. Posilňuje sa najmä administratívna kapacita, pokiaľ ide o plánovanie a stanovovanie priorít v oblasti investícií do životného prostredia. Stály pokrok sa dosiahol aj v oblasti správneho vykonávania smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie[6], najmä pokiaľ ide o aspekty týkajúce sa verejných

[6] Smernica Rady 85/337/EHS z 27. júna 1985 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (Ú. v. ES L 175, 5.7.1985, s. 40).

konzultácií. Očakáva sa, že ISPA týmto spôsobom prispeje k dosiahnutiu pokroku v oblasti ochrany životného prostredia v Chorvátsku.

Je potrebné zdôrazniť, že pokiaľ ide o zavedenie IPA v Chorvátsku, ktoré prinesie zvýšenie počtu orgánov a súbor ďalších projektov, je potrebné zabezpečiť dostatočné finančné a ľudské zdroje na realizáciu (vrátane monitorovania, kontroly, zabezpečovania povolení a predkladania správ).

22. DOPRAVNÁ POLITIKA

Dopravné siete v Chorvátsku, schválené v súlade s hodnotením potrieb dopravnej infraštruktúry (TINA – Transport Infrastructure Needs Assessment) a regionálnou štúdiou dopravnej infraštruktúry pre krajiny Balkánu (REBIS – Regional Balkans Infrastructure Study), boli vybudované podľa rámca paneurópskych koridorov. Niekoľko z nich vedie cez územie Chorvátska, vrátane koridorov VII (Dunaj), X (Salzburg – Ľubľana – Záhreb – Belehrad – Niš – Skopje – Veleš – Solún, vrátane vetvy Xa), ako aj koridoru V, ktorý má v Chorvátsku dve vetvy (Vb – Budapešť, Záhreb, Rijeka a Vc – Budapešť, Sarajevo, Ploče). Tieto siete sa použili ako základ pre plánovanie vnútroštátnej stratégie dopravy na účely ISPA. V dôsledku toho tvorí jediný projekt ISPA v oblasti (železničnej) dopravy súčasť sietí TINA a REBIS, t. j. tento projekt sa týka výstavby alebo obnovy úseku, uzlového bodu alebo prístupu týkajúcich sa týchto sietí. Siete TEN-T pre Chorvátsko vychádzajú z odporúčaní pozorovateľského výboru pre dopravu v juhovýchodnej Európe (SEETO – South East Europe Transport Observatory).

Koordinácia predvstupových nástrojov

Koordinácia s delegáciami EÚ

Útvary Komisie (GR pre rozšírenie, vonkajšie vzťahy a regionálnu politiku) organizovali pravidelné stretnutia s odborníkmi na delegáciách zodpovednými za PHARE a ISPA s cieľom diskutovať o otázkach súvisiacich s plánovaním a realizáciou, najmä o otázkach súvisiacich s verejnými súťažami a uzatváraním zmlúv.

Koordinácia s nástrojom IPA

Aby sa zabezpečila efektívna koordinácia činností a aby sa zabránilo zdvojeniu, v roku 2009 sa v Chorvátsku zorganizovali dve zasadnutia monitorovacieho výboru ISPA, v rámci ktorých sa zohľadnili otázky súvisiace so zložkou IPA týkajúcou sa regionálneho rozvoja. Dve z opatrení technickej pomoci, ktoré sú financované prostredníctvom ISPA, sa týkajú prípravy súborov projektov na realizáciu pomocou spolufinancovania z IPA.

23. PROPAGAČNÉ AKTIVITY

V roku 2009 neprebehli žiadne významné propagačné aktivity zamerané na projekty ISPA.